

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 424/2024
21.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ АД Београд и АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 947/23 од 04.08.2023. године, у седници већа одржаној дана 21.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 947/23 од 04.08.2023. године у преиначујућем делу (став други изреке).

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 268/21 од 28.12.2021. године, ставовима првим и трећим изреке, обавезани су тужени „Железнице Србије“ АД Београд и „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд да тужиоцу за период од 01.10.2014. године до 31.08.2015. године солидарно исплате и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупно износ од 111.542,60 динара и на име неисплаћене накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупно износ од 40.663,42 динара, све у појединачним износима и са законском затезном каматом чија су висина и датуми доспелости ближе одређени у овом ставу изреке, док је одбијен тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужени „Железнице Србије“ АД Београд обавезе да му солидарно са туженим „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за месец септембар 2014. године износ од 9.986,36 динара и на име накнаде трошкова за регрес за годишњи одмор у истом периоду износ од 3.768,00 динара, све са законском затезном каматом од 15.10.2014. године до исплате. Ставовима другим и четвртим изреке, обавезан је тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд да тужиоцу за септембар 2014. године као и за период од 01.09.2015. године до 31.10.201. године исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупно износ од 269.688,75 динара и на име неисплаћеног регреса за коришћење годишњег одмора

укупно износ од 104.152,51 динара, све у појединачним износима и са законском затезном каматом чија су висина и датуми доспелости ближе одређени у овом ставу изреке. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу за веће тражење законске затезне камате на појединачне месечне износе од досуђених у ставовима првом, другом, трећем и четвртном изреке. Ставом шестим изреке, тужени су обавезани да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 432.040,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 947/23 од 04.08.2023. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужених и потврђена првостепена пресуда у обавезујућем делу ставова првог и трећег изреке у односу на туженог „Железнице Србије“ АД Београд, у ставовима другом и четвртном изреке, осим у делу којим је одлучено о потраживању тужиоца за месец септембар 2014. године. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у обавезујућем делу ставова првог и трећег изреке који се односи на туженог „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд, у делу ставова другог и четвртог изреке којим је одлучено о потраживању тужиоца за месец септембар 2014. године као и у ставу шестом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд да му солидарно са туженим „Железнице Србије“ АД Београд за период од 01.10.2014. године до 31.08.2015. године солидарно исплати и то: на име накнаде трошкова за исхрану у току рада укупно износ од 111.542,60 динара и на име неисплаћене накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора укупно износ од 40.663,42 динара, све у појединачним износима и са законском затезном каматом чија су висина и датуми доспелости ближе одређени у овом ставу изреке и одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд обавезе да му на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за месец септембар 2014. године износ од 9.986,36 динара и на име накнаде трошкова за регрес за годишњи одмор у истом периоду износ од 3.768,00 динара, све са законском затезном каматом од 16.10.2014. године до исплате, а тужени су обавезани да тужиоцу накнаде трошкове парничног поступка од и то: тужени „Железнице Србије“ АД Београд 115.895,60 динара, а тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд 283.744,40 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, побијајући је у преиначујућем делу (став други изреке).

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон) и нашао да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код туженог „Железнице Србије“ АД Београд до краја августа 2015. године, када је преузет

по основу уговора о раду код туженог „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд са којим је закључио Анекс уговора о раду. Колективним уговором туженог „Железнице Србије“ АД Београд из марта 2015. године предвиђено је да су накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржане у вредности радног часа за обрачун и исплату зараде. У обрачунским листама тужиоца зараде нису посебно исказивани износи ових накнада, нити су у означеном колективном уговору утврђени параметри на основу којих је могуће ове накнаде издвојити из износа зараде по основу обављеног рада и времена provedног на раду. Висина потраживања је утврђена оценом налаза и мишљења вештака економско-финансијске струке.

Тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд, основан је Одлуком Владе Републике Србије од 02.07.2015. године као друштво стичалац дела имовине туженог Железнице Србије“ АД Београд утврђеног деобним биланском као саставним делом плана статусне промене тог привредног друштва, издвајање уз оснивање нових акционарских друштава. Планом статусне промене туженог Железнице Србије“ АД предвиђено је да ће се опис преузетих обавеза привредних друштава насталих статусном променом уредити посебним уговором. Сви учесници статусне промене потписали су Протокол о усвајању Информације о спроведеном поступку статусне промене туженог „Железнице Србије“ АД од 24.06.2016. године и отварању почетних стања у пословним књигама новоформираних предузећа. Тим протоколом је прихваћена назначена информација, којом је одређено да се обавезе резервисане за судске спорове у току и обавезе по основу зарада и накнада зарада преносе у почетни биланс туженог „Железнице Србије“ АД после издвајања.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чланова 104. став 1, 105. став 1. и 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду усвојио тужбени захтев и одлучио као у изреци. По становишту тог суда, означеним законским одредбама тужиоцу је признато право на тражене накнаде које у општем акту – Колективном уговору из марта 2015. године нису конкретизоване одређивањем параметара на основу којих се њихова висина може издвојити из вредности радног часа, нити су исте посебно исказиване у обрачунским листама тужичеве зараде. Због тога је и обавезао тужене на њихову солидарну исплату у висини утврђеној оценом налаза и мишљења вештака, коришћењем критеријума из последњег колективног уговора по којем је тужени ове накнаде обрачунавао и исплаћивао запосленима.

Другостепени суд је одбио жалбе тужених и потврдио првостепену пресуду на начин ближе наведен у ставу првом изреке, а преиначио је првостепену пресуду и одбио тужбени захтев на начин ближе наведен у изреци другостепене пресуде, налазећи да обавезе настале пре статусне промене туженог „Железнице Србије“ АД Београд нису пренете у имовину туженог „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд, већ су остале у имовини друштва преносиоца и исказане су у почетном билансу тог друштва као „дугорочна резервисања“ за судске спорове, односно „остале краткорочне обавезе“. Следом тога закључивши да тужени „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд не одговара солидарно за ту обавезу у смислу одредбе члана 505. став 1. тачка 2 Закона о привредним друштвима, јер је вредност пренете активе и пасиве идентична, као ни по одредбама чланова 147. до 151. Закона о раду, обзиром да се то питање не регулише анексом уговора о раду који запослени закључује са послодавцем следбеником.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 61/05) које се примењују од 01.01.2006. године, поред осталог, предвиђено је и право запосленог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачке 5. и 6). Послодавцима је, након почетка примене новелираног Закона о раду, остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада. Притом, њихова висина мора бити одређена линеарно за све запослене, односно ти трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу без обзира на њихову стручну спрему, звање и радно место.

Колективним уговором друштва преносиоца од 24.03.2015. године који је наставило да примењује и друштво стицалац предвиђено је да је у вредност једног радног часа за обрачун и исплату зараде укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора, сведена на један радни час. Из оваквог утврђења вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер исти нису исказани у номиналним износима. Тужени нису доставили одлуку о висини ових накнада, нити је обављеним вештачењем могла бити утврђена њихова висина - вредност са којим су укључене у вредност једног радног часа. То, међутим, не искључује право тужиоца на исплату ових накнада.

Сходно наведеном, произилази да су тужени у погледу исплате наведених накнада законске одредбе примењивали на штету тужиоца. Пошто колективни уговор који се примењивао у спорном периоду не садржи конкретну регулативу која утврђује висину тражених накнада, тужилац може потраживати њихову исплату у износима утврђеним према параметрима из ранијег колективног уговора. У овом случају тужилац је то и учинио тако што је тужбени захтев поставио у висини износа накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, утврђених налазом и мишљењем вештака применом тих параметара, због чега је тужбени захтев основан у погледу самосталних обавеза сваког од тужених, с обзиром на одређени временски период.

Међутим, нису основани наводи ревидента о погрешној примени материјалног права у погледу одлуке о постојању солидарне обавезе туженог – друштва стицаоца, овде туженог „Инфраструктура железнице Србије“ АД Београд у односу на новчано потраживање настало пре његовог оснивања.

Тужено друштво стицалац основано је Одлуком Владе Републике Србије од 02.07.2015. године („Службени гласник Републике Србије“ број 60/15) у поступку спровођења статусне промене туженог Железнице Србије“ АД. Реч је о статусној промени из члана 489. став 1. тачка 1. и став 2. Закона о привредним друштвима (издвајање уз оснивање) у којој се једно друштво (друштво преносилац) дели тако што преноси део своје имовине и обавеза на једно или више новооснованих друштава (друштво стицаоци), а по спроведеној статусној промени само наставља да постоји. У случају такве стаусне промене, за пренос обавеза на друштво стицаоца релевантан је

искључиво уговор о статусној промени, односно план поделе. На друштво стицаоца прелазе само оне обавезе друштва преносиоца за које је одређено наведеним актима. Поред тога, одредбом члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима прописано је да друштво стицалац солидарно одговара са друштвом преносиоцем за обавезе које су по наведеним статусним документима остале на страни друштва преносиоца, али само до износа разлике вредности имовине друштва преносиоца која му је пренета и обавеза друштва преносиоца које је преузео, осим ако је са одређеним повериоцима другачије уговорено.

У конкретном случају, означена статусна промена друштва преносиоца спроведена је по поступку прописаном Законом о привредним друштвима. Решењем Владе Републике Србије од 02.07.2015. године дата је сагласност том привредном друштву од 11.05.2015. године којом је одобрен нацрт плана поделе који је 31.03.2015. године усвојио одбор директора тог привредног друштва (објављен на интернет страници Агенције за привредне регистре, у складу са чланом 495. став 1. Закона о привредним друштвима). Планом поделе, као саставним делом Одлуке о статусној промени од 11.05.2015. године, означене су номиналне вредности имовине и обавеза које се статусном променом преносе на друштва стицаоце и то су једнаке вредности. План не садржи опис преузетих обавеза ни начни на који ће се њихов пренос и реализација извршити, већ само констатацију да се на тужено друштво стицаоца преносе обавезе које се односе на имовину и обављање делатности железничког превоза путника, без јасног одређења да ли у те обавезе спадају и новчана потраживања запослених које је тај тужени преузео од друштва преносиоца. У плану је предвиђено да ће о томе бити закључен посебан уговор, али не и форма у којој ће се такав уговор закључити.

Између друштва преносиоца и друштава стицалаца између осталог и туженог „Инфраструктура Железнице Србије“ АД, закључен је 24.06.2016. године протокол којим су његови потписници прихватили информацију о спроведеном поступку статусне промене друштва преносиоца и отварању почетних стања у пословним књигама новоформираних друштава. Означеним протоколом су у биланс туженог друштва преносиоца, поред осталог, пренета „резервисања“ за судске спорове, односно спорове који су у току. Наведени протокол, по оцени ревизијског суда, има значај уговора предвиђеног у одељку V плана поделе туженог друштва преносиоца, тако да је спорно новчано потраживање настало пре његове статусне промене остало обавеза тог туженог, а солидарна обавеза туженог друштва стицаоца не постоји у смислу члана 505. став 1. тачка 2. Закона о привредним друштвима јер нема разлике у вредности имовине која му је пренета и обавеза које је преузео.

Околност да је тужено друштво стицалац преузело тужиоца и са њим закључило анекс уговора о раду, не значи да је на тај начин преузело и све обавезе тужиоцевог ранијег послодавца – друштва преносиоца по основу радног односа насталог пре статусне промене. Закључење анекса уговора о раду представља реализацију законске обавезе да се тужилац задржи у радном односу, у складу са члановима 147-151 Закона о раду. Међутим, тим законским одредбама није изричито прописано да се на тај начин преузимају и обавезе послодавца претходника према запосленом из њиховог радног односа. Стога је правилно другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиље на начин ближе наведен у ставу другом изреке пресуде.

Правилно је одлучено и о накнади трошкова поступка на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић